

Turið Debes Hentze, leiðari í Javnstøðunevndini:

Kvinnur skulu ráða sær sjálvum

– Eitt ávíst positivt sjálvsøkni skal kanska til, fyri at fáa kvinnuna at hugsa um, hvat er best fyri hana persónliga at gera, sigur Turið Debes Hentze

Í dag er altjóða kvinnudagur, sum seinastu nógvu árin hevur verið hildin í Føroyum. Í hesum sambandi hava vit tosað við Turið Debes Hentze, leiðari í Javnstøðunevndini.

Turið Debes Hentze, advokatur, skal standa á odda í arbeiðinum at fáa javnstøðulógina at virka innan karmarnar í lógini.

Turið Debes Hentze hevur eisini gjørt seg galdandi, tá tosað hevur verið um kvinnumál. Hon var við til at stovna Kvinnuhúsið, og hevur eisini arbeitt á stovnum við ráð og leiðbeining á sínum øki.

Ov nógvir "menn"

Turið Debes Hentze vil ikki kallast formaður í Javnstøðunevndini.

– Hóast maður merkir menniskjað, og sostt er heitið fyri bæði kynini, so er ov nógv "maður" heft at heitinum. Hetta kemst einamennst av, at menn hava staðið fyri øllum í samfelagnum, sigur Turið Debes Hentze.

– Har sum konufólk vanlig gera seg galdandi, stendur ikki "maður". Arbeiðir ein maður sum vaskikona, so siga vit jú ikki vaskimaður?

Ein uppgáva hjá Javnstøðunevndini er at fáa greiðu á heitinum maður/kona. Her er tað fyrst og fremst almennir stovnar, sum eiga at fylgja ráðunum frá javnstøðunevndini.

– Eitt nú var lýsing í bløðunum um dagarnar, har SvF lýstu eftir fyrstøðumann. Har átti sjálvsagt at staðið fyrstøðufólk, heldur Turið Debes Hentze. Tað eru teir almennu stovnarnir, sum eiga at ganga á odda, tá talan er um starvsheiti og kynsbýti. Lógin er ætlað teimum, og tí mugu vit krevja, at almennir stovnar fylgja javnstøðulógini, hóast hon eisini er ætlað øllum øðrum stovnum og virkjum í landinum, sigur Turið Debes Hentze.

Førsta uppgávan hjá Javnstøðunevndini verður at kanna kynsbýti á arbeiðsplássum, gera kanningar og skipa fyri eini verkætlan fyri arbeiðið, sigur Turið Debes Hentze.

Nevndin kann tilmæla og ráðgeva

– Her verður hugsað um almenna umsiting t.d., har vit fara skráseta, hvussu arbeiðið er býtt upp millum kynini, hvussu arbeiðsviðurskiftini eru, og hvat kundi verið gjørt øðrvísi, um neyðugt.

– Javnstøðunevndin skal hava eygni við, at lógin verður hildin, og at mismunur ikki verður gjørdur, vegna kyn.

Fólk kunnu senda klagar til Javnstøðunevndina, og eisini kann nevndin sjálf taka mál upp til viðgerðar, um hon heldur tað vera neyðugt. Annars kann Javnstøðunevndin ráðgeva ella gera tilmæli til almennar stovnar og myndugleikar.

Ein týðandi uppgáva er eisini at siggja til, at nevndir og ráð, sum landsstýrið setir, verður sett so javnt millum kynini, sum til ber.

Javnstøðulógin virkar á arbeiðsmarknaðinum, men eisini innan skúlaverkið, eitt nú tá setanir fara fram, ella tá talan er um at senda fólk til eftirútbúgvingar. Hædd skal takast fyri, at menn og kvinnur fáa somu møguleikar.

Útbúgving stóran týðning fyri kvinnurnar

– Hvussu heldur tú um stovurnar eru hjá ungum kvinnum í dag, í mun tær hjá eldra ættarliðinum?

– Tað er ein spurningur um tíðina vit liva í, og hvørji mál vit seta okkum. Ungar kvinnur hava helst somu umstøður, sum tær eldru hövdu, to at tíðin vit liva í er ein onnur enn hjá eldra ættarliðinum, sigur Turið Debes Hentze.

– Tað er eitt framstig, at kvinnur í dag hava fingið útbúgving, og kunnu klára seg fíggjarliga.

– Um tær eru lukkuligari, veit eg ikki, men tað, at tær eru førar fyri at klára seg sjálvar, gevur teimum sjálvsvirðing, og tað hevur nakað at týða fyri kvinnuna í dag.

– Hervið er ikki sagt, at eldra ættarliðið av kvinnum ikki eiga sjálvsvirðing. Tær hövdu sína tíð, og sína virðing í tí, sum var teirra uppgáva, men virðini eru øðrvísi í dag.

Turið Debes Hentze, leiðari í Javnstøðunevndini: – Kvinnur mugu til allar tíðir arbeiðsfyri kvinnumálum, tí eingin annar ger tað fyri okkum

– Í dag verður alt í samfelagnum peningaliga stýrt, og tað hevur við sær, at vit bert seta virðini eftir, um vit eru fíggjarliga óheft.

– Tað, at kvinnan í dag vil vera peningaliga óheft, og kann ávirka sína lívsstøðu, hevur nógv at siga í dag.

– Áður vóru kvinnum oftast eisini óheftar á tann hátt, at tær hövdu sína uppgávu í familjuni, og maðurin hevði sínar úttan fyri heimidi. Kvinnan var bara ikki við, har avgerðirnar vóru tiknar.

Kvinnustriðið verður ongantið liðugt

– Tað eru tær í dag, sigur Turið Debes Hentze. Hon

heldur ikki, at kvinnumál sum soleiðis eru avloðað, ella at vit á nakran hátt koma so langt, at ikki er neyðugt við kvinnustriði.

Turið Debes Hentze heldur, at kvinnur mugu til allar tíðir arbeiða fyri kvinnumálum, tí eingin annar ger tað fyri okkum.

Hetta er ikki bert mál, sum vit skulu berjast fyri eina tíð, og sum síðani vera loyst eina ferð með alla.

– Tað at nakrar kvinnur koma í fremstu røð í samfelagnum, ger ongan mun fyri tær mongu, sum framvegis eru í somu støðu sum áður, sigur Turið Debes Hentze.

– Vit skulu ikki lata okk-

men hesar kvinnur gloyma, at tær hava arbeitt seg fram í samfelgnum, og tí verða javnsettar við mannfólkini.

– Samstundis eru hópín av kvinnum, sum ikki hava sett seg í virði á sama hátt, og tí mugu tær framkomnu ikki gloyma at vera solidariskar við hinar, sum ikki hava rokkið hesum máli.

Ongin hevur biðið meg selt eitt skip

– Tú hevur sjálf mannfólkayrki sum advokatur. Merkir tú kvinnukúgan í tínum starvi?

– Nú eri eg 45 ára gomul, og havi gjørt mínar royndir gjøgnum árin. Í dag fellur tað mær lættari at arbeiða á jøvnum fœti við menn. Og kortini.

– Eingin maður er komin til mín, og hevur biðið meg t.d. selt eitt skip fyri seg. Tað er greitt, at har hevur leiklutur mín sum konufólk og advokatur avgjørt ein týðandi lut í metningini hjá monnum um, hvat eitt konufólk dugur ella ikki í sínum yrki. Samstundis taka teir yngru mannligu advokatarir tað sum eina sjálfvylgju, at teir verða tiknir fram um eitt konufólk í sama yrki.

Nú er tað at virka sum advokatur ein blandaður handil í Føroyum, og nógv- ar ymiskar uppgávur eru at taka upp um dagarnar.

– Koma kvinnur til kvinnuligan advokat, tá tær skulu skiljast, og koma menn eisini til tín í slíkum ørindum?

– Tað er so ymiskt. Eitt nú vilja kvinnur fegnast tosa við kvinnur um slík mál, men tá tað kemur til tað peningaliga, so meta kvinnur seg ofta eftir, hvønn advokat maðurin hevur. Tá vilja nógvur konur fáa sær lögfrøðiligan hjálpan frá einum manni. Tað er fyri sovitt einki at siga til, tí vit eru heft av teimum forðómum, sum siga, at menn duga betur. Kvinnur eru ofta bangnar fyri, at eg ikki kann syfta málum, um mótparturin hjá mær er ein maður, sigur Turið Debes Hentze.

Hon sigur, at tað eisini er komið fyri, at ein maður er vístur til hennara í skilnað-

um lokka av, at nakrar kvinnur sleppa fram. Tær eru komnar gjøgnum nálar- eygað og hava skapt sær virðing millum mannana.

– Tær kvinnur, sum eru komnar longur fram enn aðrar, siga ofta, at tær ikki merkja til kvinnukúgan. Tær verða virðar fyri tað, sum tær standa fyri.

– Tað er fyri sovitt rætt,